

**HOEVER MEN IN 1911 STOND MET DE
WERELDTENTOONSTELLING VAN 1913.
DEEL 1: (JUNI 1910 - JUNI 1911)**

**VOOR U VERZAMELD UIT 31 600 EDITIES VAN DE
GAZETTE VAN GENT**

Raadpleeg GT jan.-febr. 2007 en maart-april 2010 voor wat vooraf ging.

27 juni 1910

Het bestuur van de *Wereldtentoonstelling* en het schepencollege hebben stappen aangewend om al de heren commissarissen-generaal van de tentoonstelling te Brussel uit te nodigen om onze stad te bezoeken, met de bedoeling hun de merkwaardigheden te tonen, alsook de plaats die voor onze *World's Fair* is aangeduid en er aldus een krachtige en doeltreffende propaganda voor te maken.

6 augustus 1910

Er is beslist dat de definitieve plans, opgemaakt door de bouwkundige Oscar Van de Voorde, voor oktober zullen aanvaard worden. Tegen die tijd wordt heel het terrein dat voor de *Wereldtentoonstelling* is bestemd met paaltjes afgetekend, zodat het publiek dat er wordt toegelaten, zich ter plaatse een juist denkbeeld zal kunnen geven van de uitgestrektheid van de onderneming.

29 augustus 1910

Er komt iets dat ons wel enige bezorgdheid inboezemt. Tot nu toe heeft men op alle tonen en bij alle gelegenheden gezegd en herhaald dat de *Wereldtentoonstelling* te Gent zal plaatshebben in 1913. Bij alle ontvangsten in het stadhuis en elders nodigde men de vreemde bezoekers uit, in 1913 in Gent terug te keren.

Volgens een vraaggesprek schijnt dit jaartal thans niet meer zo vast te staan.

De heer Cooreman zou immers gezegd hebben: *Zal de Wereldtentoonstelling plaats hebben in 1913?*

Indien er zich omstandigheden voordoen waaruit blijkt dat de bijval meer verzekerd zou zijn in 1914 of 1915, mag men zich niet aan het jaartal 1913 houden en moet het voorbeeld van Brussel worden gevolgd, waar de tentoonstelling eerst bepaald was voor 1908.

Voor talrijke belanghebbenden ware het echter noodzakelijk zo spoedig mogelijk een bepaalde datum vast te stellen. Van de andere kant is het te vrezzen dat de talrijke, onmisbare werken welke het stadsbestuur te Gent moet laten uitvoeren, ook op de lange baan worden geschoven als de tentoonstelling wordt uitgesteld.

2 oktober 1910

Gent werd bezocht door 36 gemeenteraadsleden en 12 dagbladschrijvers uit Parijs. Ze werden op de Kouter aan het Posthotel ontvangen door leden van de *Société Française de Bienfaisance*.

In een optocht van 16 open rijtuigen en 2 breaks bezochten ze de voornaamste gebouwen en monumenten zoals de *Leopoldskazerne*, de fontein de Kerchove op de Citadelboulevard, het park, de kruidtuin en het *Museum van Schone Kunsten*.

De heer Bellan, voorzitter van de Parijse gemeenteraad, nodigde de Gentse raad uit voor een bezoek aan Parijs in april van het jaar 1911.

6 oktober 1910

Om tot de ruchtbaarheid ten voordele van de *Wereldtentoonstelling* bij te dragen zullen 10 000 exemplaren van de *Gids van Gent* worden uitgedeeld in het Gents paviljoen te Brussel. Er zullen Vlaamse, Franse, Engelse en Duitse gidsen moeten zijn.

11 oktober 1910

Het *Uitvoerend Comité* begaf zich gisteren met een vijftal automobielen en vergezeld van de heer Van de Voorde buiten de Kortrijksepoort, om een bezoek te brengen aan de uitgestrekte gronden van de tentoonstelling. Deze werden op zijn aanwijzing gans doorlopen.

Hij heeft er zich op toegelegd zoveel mogelijk de gronden van Sint-Pieters-Aalst in hun huidige toestand te behouden, in de breedste mate de bestaande beplantingen te eerbiedigen en zorgvuldig de uitbreiding van de onteigenin-

gen te vermijden.

Daarna ging men in de *Handelsbeurs* over tot de aanstelling van de *Algemene Bestuurders* Jozef Casier, Emiel Coppieters en Maurits de Smet de Naeyer.

22 oktober 1910

De algemene commissarissen van de *Wereldtentoonstelling van Brussel* kwamen om 10 uur 15 in de Zuidstation aan en werden met 21 automobielen die ter beschikking waren gesteld door het *Inrichtend Comité*, naar het *Posthotel* op de Kouter overgebracht. De gezant van China verwekte in zijn nationale klederdracht nogal wat verbazing bij de talrijk samengestroomde menigte.

De bezoekers werden opgewacht door de heren Carels en Cooreman, voorzitters, Boddaert, algemene secretaris en Van de Voorde, bouwkundige.

De heer Cooreman drukte de hoop uit dat zij tijdens hun kortstondig bezoek zich zouden overtuigen van de belangrijkheid van Gent op gebied van handel, nijverheid, geschiedkunde en sociale ontwikkeling en zij hun bezoek weldra zouden hernieuwen.

Tijdens het feestontbijt in de *Arsenaalzaal* van het stadhuis werd door de heer Hubert, minister van arbeid en nijverheid, de verzekering gegeven dat de regering de tentoonstelling zal steunen:

“We hebben in België twee rassen, het Waalse en het Vlaamse. Het Waalse ras heeft onlangs te Luik getoond wat het op allerlei gebied kan en vermag en het is niet meer dan billijk dat men te Gent, de hoofdstad van het oude Vlaanderen, laat zien waartoe het Vlaamse ras in staat is.

Het is niet alleen uw recht maar ook uw plicht, de Wereldtentoonstelling zo schitterend mogelijk te maken en de regering zal u hierin krachtig bijstaan.”

Om 3 uur 30 vertrokken allen per automobiel naar het *Museum van Schone Kunsten*, waar in de zaal van de bestuurscommissie de plans van de tentoonstelling waren opengespreid. De heren Coppieters en Van de Voorde verschaften aan de bezoekers alle gewenste inlichtingen. Rond 4 uur en een kwart gingen de meeste gasten een rijtoer maken langs de terreinen te Sint-Pieters-Aalst.

7 januari 1911

De heren Coppieters en Casier deelden mee dat verscheidene onteigeningen in de Musschestraat tot een bedrag van 238 000 frank door de stedelijke commissie van financiën werden goedgekeurd.

De technische burelen die tijdelijk in het lokaal van de *Handelsbeurs* waren ingericht, zijn thans overgebracht naar de Kortrijksesteenweg 203-211, even

voorbij de viaduct. Op de vijf kleine huizen staat in vergulde letters vermeld: *Exposition Universelle et Internationale 1913 - Wereldtentoonstelling en Bureaux des Travaux - Bureel der Werken.*

17 januari 1911

In beginsel werd tot de stichting van een officieel *Blad der Tentoonstelling* besloten. Het is te hopen dat het blad in de twee landstalen zal verschijnen! Een gans bijzonder belang zal verleend worden aan de Congolese afdeling en voor de Franse deelneming zijn de beloften geruststellend.

20 januari 1911

Op de voorbereidende zitting in de *Handelsbeurs* met de voorzitters of afgevaardigden van alle sportmaatschappijen van de stad waren 40 verenigingen vertegenwoordigd, voorgezeten door de heer Maurits de Smet de Naeyer, één der algemene bestuurders. De heer Feyerick werd aangeduid om het voorzitterschap van de sportgroep op zich te nemen.

Deze deelde mee, dat de sporten democratisch moeten zijn en vooral veel volk aanlokken. Niets zal gespaard blijven om ze zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Grote en talrijke wielrijderskoersen zullen worden gegeven.

De heer Mys, voorzitter van de *Gentsche Volksmaatschappij*, verzekerde dat de kampioenaten van turnen te Gent zullen worden betwist.

Aan iedere maatschappij zal een *vraagboek* worden opgestuurd, waarin zij voor 15 april de opmerkingen zal inschrijven en haar gedachten ontwikkelen over hetgeen te doen is op sportgebied.

De heer Verdonck van de *Royal Sport Nautique* verklaarde dat denkkelijk de kampioenaten van Europa voor regatten zullen gevaren worden gedurende de termijn van de tentoonstelling.

Daarna werden de algemene plans aan de vertegenwoordigers voorgelegd. De heer Feyerick toonde de plaats aan waar om zo te zeggen een echte *Stade* zoals te Londen zal worden opgericht, met tribunes welke 6000 personen kunnen bevatten.

De heer Terryn van de *Royal Club Gantois* vroeg of er zal gezorgd worden voor een voetbalterrein. Dit wordt voorzien.

De heer J. Mechelynck vroeg namens de *Automobielenclub* naar de mogelijkheid om een groot feest met kampstrijden te geven. Men zal voor alles zorgen. Aangezien het sportplein op 2,5 kilometer van de hoofdingang zal gelegen zijn, stelde de heer De Breyne van de *Aéroclub* de vraag of er genoeg gasvertakkingen zullen zijn voor het inrichten van een ballonfeest. Men zal werken

volgens de vragen en voorstellen die werden gedaan.

23 januari 1911

De eerste aanbesteding voor de *Wereldtentoonstelling* is deze voor de definitieve burelen. De onteigening van werkmanshuizen in de Musschestraat zijn door de gemeenteraad goedgekeurd, mits betaling van 59 500 frank. Ze zullen opgericht worden op de plaats waar zich het sportplein van de *A. A. La Gantoise* bevindt.

Het *Algemeen Bestuur* is thans in het bezit van al de nodige gronden. Het buitengoed, bewoond door majoor Polsenaere achter de *Omnium Club*, is onteigend en zal worden afgebroken.

30 januari 1911

Het *Uitvoerend Comiteit* hield voor de eerste maal zitting in de lokalen van het beheer aan de Kortrijksesteenweg 203-211.

Het bepaald contract met de *Maatschappij van Land- en Hofbouwkunde* werd door de belanghebbende partijen ondertekend. De besturende commissie van de *Maatschappij ter bevordering van de Schone Kunsten en Wetenschappen* besloot haar aanstaande driejaarlijkse tentoonstelling tot 1913 te verdagen en geniet van de gewone toelagen. Zij zal in de nabijheid van de voorname ingang worden ingericht.

De gemeentelijke gronden van Sint-Pieters-Aalst werden ter beschikking gesteld van de *Algemene Bestuurders*.

De studies aangaande de inrichting van het *Paleis van de Textielnijverheden*, de *Congolese Afdeling* en het deel dat aan de landbouw is voorbehouden worden met grote bedrijvigheid voortgezet.

6 februari 1911

In maart zal de aanbesteding plaatshebben van de serren voor het kweken van de planten en het struikgewas, bestemd om de tuinen te versieren. Ze zullen worden opgericht langs de Vrijheidslaan. De stad heeft daartoe haar boomkwekerij overgebracht naar de opgehoogde weiden nabij de Patiëntjesstraat.

Het gebouw voor het bestuur wordt op 18 februari aanbesteed. Het zal onderdak moeten zijn op 1 juni en een eerste maal geleverd tegen 1 augustus.

Voor alle werken worden de gewone voorwaarden van minimum dagloon en maximum werkuren toegepast. Onderaannemers en leveraars worden niet erkend.

11 februari 1911

Het algemeen plan van de *Wereldtentoonstelling* zal binnenkort openbaar worden gemaakt. Een 900 meter lange en 40 meter brede laan zal het grootste deel van de gronden doorlopen en een prachtig vergezicht opleveren. Een andere dreef van 600 meter lengte zal rechtstreeks leiden naar het stadion, waar de verschillende sportmeetings zullen plaatshebben.

De paviljoenen van de Belgische steden worden opgebouwd op een daartoe opzettelijk bestemde plaats, die men dan ook *Gemeenteplaats* zal noemen.

Een bijzondere schikking is genomen om zoveel mogelijk brandgevaar te weren door te voorzien in afgescheiden paviljoenen. Het *Algemeen Bestuur* verwerpt alle verantwoordelijkheid bij brand, wat er ook de oorzaak van zij.

14 februari 1911

Men is op het terrein begonnen aan het afbakenen van de verschillende afdelingen, bij middel van wit en zwart geschilderde houten palen, bekroond met nationale vlagjes. Gisternamiddag waren er op het terrein rond de Grondwetplaats reeds een aantal geplaatst.

25 februari 1911

Het officieel blad *Gent-Tentoonstelling* zal vanaf aanstaande maand verschijnen. Deze uitgave zal een kunstkarakter dragen dat door iedereen zal gewaardeerd worden.

De beplantingsdienst werkt te Sint-Pieters-Aalst ijverig aan het verplanten van de bomen, genoodzaakt door de aflijning van de grote lanen welke voorzien zijn op de plans die door het *Uitvoerend Comité* werden goedgekeurd. De onderhandelingen met de regering voor het sluiten van een verdrag met de staat worden voortgezet. De *Algemene Bestuurders* leggen er zich vooral op toe, voor Gent dezelfde voordelen te verkrijgen als deze welke aan de tentoonstelling van Luik werden toegestaan. Ze hebben thans ook de beschikking over de krijgsgrounden gekregen.

Het bestuur van de *Van Houtte's Kring*, dat zich voorstelde voor 1913 belangrijke bloemententoonstellingen in te richten, heeft er dank zij de tussenkomst van de *Algemene Bestuurders* in toegestemd, ze tijdens de *Wereldtentoonstelling* te houden. Ze zullen dus binnen de omheining plaatshebben in de zomer van dat jaar.

Het *Uitvoerend Comité* heeft besloten van nu af aan de *Wereldfoor* officieel bekend te maken in al de vreemde landen en insgelijks in de Belgische cen-

tra. Verscheidene vraagstukken welke de ruchtbaarheid betreffen kregen een oplossing.

Heden gebeurt de aanbesteding voor het bouwen van acht broeikassen met galerij, op te richten langs de Vrijheidslaan.

27 februari 1911

De hoeveelheid ingezonden ontwerpen voor de wedstrijd van de plakbrief is groot, maar het kunstgehalte van de meeste laat veel te wensen over en de jury kon al dadelijk een overgroot getal aan de kant zetten.

Na een schifting onder de beste ontwerpen kende de keurraad bij eenparigheid de eerste prijs toe aan het ontwerp met de kenspreuk *Rustoord* van de heer Leon De Smet, kunstschilder te Sint-Martens-Latem. Een tweede werd toegekend aan de heer Mauritius Sys, insgelijks kunstschilder te Sint-Martens-Latem, voor het ontwerp met de kenspreuk *Projet*.

Het *Algemeen Comiteit* kocht nog twee andere ingezonden ontwerpen aan, bestemd voor een afzonderlijke tentoonstelling, namelijk een ontwerp van de heer De Bondt uit Gent en een ander van de heer Damien uit Diest.

2 maart 1911

Het is nu zeker dat de *A. A. La Gantoise* weg moet uit de Musschestraat want de heer ondernemer Schauwvlieghe heeft reeds talrijke materialen naar het plein gebracht om aan de bouw van de definitieve burelen te beginnen.

Na lange onderhandelingen met de stad bekwam de sportmaatschappij het terrein nabij de Albertbrug dat door haar was gevraagd. Over een goede maand zal het nieuwe plein in orde zijn en kan het ingehuldigd worden.

13 maart 1911

Men vreest dat het openbaar verkeer voor de hoofdgevel van de *Wereldtentoonstelling* tussen de Musschestraat en de Sint-Pieters-Aalststraat grote moeilijkheden zal opleveren. Men onderzoekt de mogelijkheid om een deel van het wagen- en rytuigenverkeer van de Oudenaardse- en Kortrijksesteenwegen af te leiden langs de Ganzendries en de Sint-Denijslaan, om uit te komen aan de tunnel die onder de nieuwe statie Gent-Sint-Pieters zal gebouwd worden.

Het ontwerp is stellig uitstekend, maar wie de kosten daarvoor zal betalen is onzeker, aangezien het bedrag van de laatste lening die de stad Gent heeft aangeaan reeds een bestemming heeft ontvangen.

22 maart 1911

De *Belvédère* in het park is reeds totaal afgebroken en weldra zal men dwars over de grond van de gewezen *guinguette* beginnen met het aanleggen van de nieuwe laan in verbinding met de Krijgslaan, onder de viaduct van de Musschestraat.

24 maart 1911

Het landbouwkundig gedeelte van de *Wereldfoor* zal zeer belangrijk wezen. Er is kwestie van dichtbij de Oudenaardsesteenweg een gans dorp aan te leggen op een grond van verscheidene hectaren.

Binnen weinige dagen zal men het eens worden over het huren van uitgestrekte hallen, bestemd voor de nijverheden en de machines.

Al de gebouwen zullen afzonderlijk staan. De voornaamste bekommernis is namelijk het vermijden van uitbreiding bij brandgevaar.

27 maart 1911

Vanaf 3 april zullen 27 Gentse gemeenteraadsleden samen met de collega's van Brussel, Antwerpen en Luik naar Parijs afreizen. Onder hen de heren Siffer, Anseele, Vande Vijver, Lampens, Boddaert, Baertsoen, De Weert, De Bruyne, Vander Stegen, Cruyl, Carpentier, de Hemptinne, Casier, Eylenbosch, Liebaert, Heynderickx, Bruggeman, Coppieters, De Bruycker, Bontinck, Lefèvre en Peelman.

1 april 1911

De commissiën hebben een krediet van 8000 frank gestemd om de kosten te bestrijden van de ruchtbaarheid voor de Gentse *Wereldfoor* op de tentoonstellingen van Roubaix en Turijn.

3 april 1911

De regering heeft het inzicht voor Gent te doen wat zij in 1905 voor Luik deed, namelijk een ontvangst van 760 000 frank waarborgen voor het afstaan van plaatsruimten aan tentoonstellers. Ze zal die som aan het *Uitvoerend Comité* voorschieten. De kredieten zullen voorkomen op de begroting van arbeid en nijverheid voor 1912.

10 april 1911

De heer Siffer, dienstdoende burgemeester, heeft van de heer Bellan, voorzitter van de stedelijke raad van Parijs, het volgende telegram ontvangen:

“De stad Parijs dankt u, ons de betuiging der toegenegenheid van Gent gebracht te hebben. Ik verzeker u dat onze gevoelens de uwe beantwoorden en wij zijn ervan overtuigd dat uw kort bezoek de wederzijdse en warme genegenheid die onze beide steden verbinden, nog versterkt heeft.”

Het stedelijk bestuur zond wederkerig een telegram naar Parijs:

“Onder de indruk van de prachtige ontvangst welke de municipale raad van Parijs ons zo mild heeft voorbehouden, houden wij er aan u andermaal de gevoelens van hartelijke achting en broederlijke sympathie uit te drukken, waarvan wij reeds de gelegenheid hadden u tijdens dit onvergetelijk bezoek te doen.

Het doet ons onuitsprekelijk goed dat de banden van nauwe vriendschap, die het Belgische vaderland aan de stad Parijs en de grote Franse natie verenigen onverbreekbaar toegehaald zijn.”

Deze reis heeft aanleiding gegeven tot een ondervraging in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. De heer Maenhout vroeg namelijk aan de heer minister of de gemeenteraadsleden van grote steden het recht hebben op kosten van de gemeentekas reizen te ondernemen naar Parijs en Londen.

De heer Berryer heeft geantwoord dat die willekeurige uitgaven afhangen van de gemeenteraden zelf, die echter de goedkeuring van de bestendige deputatie moeten bekomen.

19 april 1911

De plans welke door de heer bouwmeester Van de Voorde werden opgemaakt voor het *Paleis van de Hofbouw en de Feestelijkheden* zijn tentoongesteld in de *Handelsbeurs* op de Kouter.

20 april 1911

De hoofdingang van de tentoonstellingsterreinen te Sint-Pieters-Aalst zal gemaakt worden op de Kortrijksesteenweg, een weinig voorbij de spoorweg. De voetgangers zullen door twee parken gaan en er zal ook een standplaats ingericht worden voor rijtuigen en automobielen. De grote hoofdgevel zal aan de beide uiteinden bekroond zijn door grote torens, met in het midden een

monumentale koepel.

Aan de linkerkant komt het *Paleis van de Belgische Nijverheden* en aan de overzijde dat van de buitenlandse, ieder 60 000 m² groot. Dan volgen de gebouwen van de verschillende besturen zoals de politie, het Rode Kruis en de brandweerdienst, alsook een grote watervergaarbak.

Het *Paleis der Schone Kunsten*, het *Paleis der Nijverheidskunsten* en een feestzaal zullen het einde uitmaken van de grote middendreef, welke zal uitkomen op de Zwijnaardsesteenweg. Langs de Krijgslaan komen de paviljoenen van de vreemde steden, de *Hal der Machines* en de afdeling van de kleine ambachtstuigen. De voorgevels van deze gebouwen worden eerstdaags in wedstrijd gegeven.

Achter de kerk van Sint-Pieters-Aalst en de aanpalende huizen wordt een plaats van 30 000 m² voorbehouden voor de verschillende vreemde landen. Daar dichtbij zal een *Vlaamse Wijk* worden opgericht, met een hedendaags modeldorp en een nabootsing van het oude Vlaanderen.

21 april 1911

In plaats van een paleis in hout en *staff*, dat insgelijks veel geld kost, onderhandelt het *Algemeen Bestuur* met het gemeentebestuur over de oprichting van een duurzaam gebouw op de grote koer van de citadel.

De hoofdgevel in witte steen zal verrijzen op de plaats waar in 1899 de bres werd gemaakt die toegang gaf tot de citadel tijdens de *Provinciale Tentoonstelling*. Het middendeel zal bestaan uit een zuilengalerij en een vierkante zaal. Een brede trap zal er langs buiten heen leiden. Op de hoeken komen twee torens.

Het gelijkvloers zal ter hoogte komen van de vestingsgordel, die zal herschapen worden in wandeltuinen die uitgeven op het restaurant van de feestzaal. De zalen en de afhankelijkheden van de spijshuizen zullen op de eerste verdieping gelegen zijn. Het gelijkvloers zal dienen tot drinkzalen.

De achtergrond van de grote zaal zal palen aan de wintertuin van 5000 m² en desnoods kunnen veranderd worden in een toneel, met machines voor de vertoningen.

Het *Feestpaleis* zal een lengte hebben van 300 meter, een breedte van 165 meter en een totale oppervlakte van 10 000 m². De grote hal met glazen dak en de warme broeikassen zullen er aan palen. Ieder restaurant zal 72 meter lang zijn. Boven de restaurants komen vier torens van 25 meter hoogte.

Het grootste deel van het park zal ingelijfd worden bij de tentoonstelling en voorbehouden zijn aan de aantrekkelijkheden. Er zullen ingangen zijn op de Citadellaan achter de fontein de Kerchove, aan het uiteinde van de Leopold-

laan nabij het speelplein en aan de Heuvelpoort.

Aangezien het park met de eigenlijke tentoonstelling verbonden wordt door de nieuwe laan van de gewezen *Belvédère* naar de Krijgslaan, zal tussen de Fortlaan en de Parklaan een openbare voetgangersbrug over de dreef worden gelegd.

26 april 1911

De eerste plakbrief van de *Wereldtentoonstelling* zal einde mei of begin juni verschijnen. Het is het ontwerp van de heer Sys, dat met de tweede prijs bekroond werd. De tekst zal in vier talen zijn: Vlaams, Frans, Engels en Duits.

2 mei 1911

Wij ontvingen een lezersbrief aangaande de citadel van het park.

“De aankoop door de stad van de kazerne van de citadel om de grond bij het park in te lijven, was sedert lange jaren gewenst, maar helderziende geesten zoals hoogleraars en kunstenaars oordeelden er gans anders over en daarom moesten de kloekgebouwde lokalen behouden en veranderd worden in een wandelterras, dat het park zou beheersen. Op de koer kon een fraaie tuin worden aangelegd, waardig aan de *Stad der bloemen*.

Maar de voorstanders van de afbraak verschenen met zekere plans, onder voorwendsel het park te vergroten, dat reeds aanzienlijk verminderd was geworden door de innemingen van grond voor de kruidtuin en het *Museum van Schone Kunsten*.

Op 7 februari bood het *Inrichtend Comité* het plan aan voor het bouwen van een overgrote hal op de koer. Voorlopig? Neen, want in april werd door onze bestuurders verklaard dat, gezien het verschil in kosten voor een voorlopig en een bestendig gebouw gering is, beslist werd een reeks grote zalen te bouwen, die bepaald het grootste gedeelte van de gewezen citadel zullen beslaan.

Wordt het park niet vergroot, dan zullen de bezoekers toch kunnen wandelen rond de zes torens van het nieuwe Feestpaleis dat ons park zal ontsieren! *Mundus vult decipi*. De wereld wil bedrogen zijn!...”

10 mei 1911

Een tweede lezersbrief over het *Feestpaleis* heeft ons bereikt.

“Ik betwist de noodzakelijkheid niet van een Feestpaleis te hebben, maar er kan geen goede reden ingeroepen worden om het in het park op te richten, zelfs niet als men aanvoert dat het is om een herinnering te vereeuwigen die

het *Inrichtend Comiteit* aan de stad zou schenken. Waartoe zal het gebruikt worden als het voor het publiek niet gesloten blijft? Buiten enkele *bijzondere* tentoonstellingen zullen de overgrote hallen maar weinig voordelen opleveren voor onze stadsgenoten, welke thans fier zijn op hun *Volkspark* en de zalen van de Casino aan de Coupure. Door het nieuwe paleis onttroond, zullen die door het publiek worden verlaten, zoals weleer geschiedde met de bloeiende dierentuin...”

19 mei 1911

Men is langs de Sint-Pieters-Aalststraat begonnen aan het afsluiten van het terrein voor de tentoonstelling.

De geïllustreerde postkaarten en reclamezegels verwerven meer en meer bijval. Dagelijks vraagt men er aan alle kanten naar.

Grote borden welke de *Wereldtentoonstelling* aankondigen werden langsheen onze drukst bereden spoorbanen aangebracht.

Het *Uitvoerend Comiteit* richt ter ere van de Engelse dagbladschrijvers een bezoek in aan de merkwaardigheden van de stad.

De heer Max, burgemeester van Brussel, heeft zijn steun toegezegd aan het opbouwen en de inrichting van het *Paviljoen van Brussel*.

De onderhandelingen met het ministerie van oorlog worden voortgezet, om te verkrijgen dat men de werken tot gelijkmaking van het plein der ruitrij- en artilleriekazernen bespoedigt.

Het lastenkohier van het *Hofbouw- en Feestpaleis* is gereed. Men wacht nog slechts op de beslissing van de gemeenteraad aangaande het optrekken van het gebouw in duurzame materialen, om tot de werken over te gaan.

De aanbesteding voor de *Hal der Nijverheid en Machines* die 7000 m² oppervlakte zal hebben, is goedgekeurd. De werken zullen binnen een vijftiental dagen aangevangen worden en dienen voor 1 juli 1912 voltooid te zijn.

Al de plans zullen ter gelegenheid van de regatten van Terdonk in de *Handelsbeurs* tentoongesteld zijn.

21 mei 1911

Het *Uitvoerend Comiteit van de Wereldtentoonstelling te Gent* werd gisteren om 11 uur in het groot audiëntiesalon op de eerste verdieping in het paleis te Brussel bij de koning ontvangen. De Gentse afdeling was samengesteld uit de heren graaf Paul de Smet de Naeyer en baron R. de Kerchove d' Exaerde, erevoorzitters, Emiel Braun, onder-erevoorzitter, G. Cooreman en Gustaaf Carels, voorzitters, Maurice de Smet de Naeyer, ondervoorzitter, Jozef Casier,

E. Coppieters, Albert Ceuterick, Jan de Hemptinne, Albert Feyerick, leden en Henri Boddaert, algemene secretaris.

De heer Cooreman sprak er de volgende rede uit:

“Sire, vanaf het eerste uur vond het *Uitvoerend Comité* bij de regering van de koning een welwillende en brede steun, maar om aan ons werk het gezag en het zedelijk gewicht te bezorgen die er het welslagen moet van verzekeren, ontbreekt ons nog het hoog beschermerschap van Uwe Majesteit. Het is deze gunst die wij met eerbiedig vertrouwen komen verzoeken.”

De koning liet zich de leden van de afvaardiging voorstellen en drukte ze allen de hand. Aan de heer Cooreman zegde de vorst daarop zeer gelukkig te zijn, de afvaardiging te kunnen ontvangen en met liefde zijn hoog beschermerschap te kunnen verlenen.

“Gent was als aangeduid om haar *Internationale Tentoonstelling* te hebben. Haar *Floralien* hebben haar een wereldfaam bezorgd en haar gedenkgebouwen zullen voor de vreemdeling een grote aantrekkelijkheid daarstellen. Mijn volledige steun is van nu af aan de Gentse onderneming toegezegd.”

De heer Cooreman en de *Algemene Bestuurders* zetten daarna de plannen van onze aanstaande *World's Fair* uiteen. Verscheidene leden deden terloops de dringendheid uitschijnen van het ondertekenen van het verdrag tussen de staat en de stad en wezen op de wenselijkheid dat spoedig een *Algemene Commissaris* zou worden benoemd.

22 mei 1911

De *Officiële Dekenbond van Gent* heeft een protestatie gestemd aan het schepencollege, tegen het bouwen van een *Feestpaleis* buiten de stad.

“Volgens lopende geruchten zouden de voorstanders van een feestzaal buiten het centrum van de stad thans alle pogingen in het werk stellen om hun ontwerp tot stand te zien komen en aldus als het ware bij verrassing een beslissing uitlokken, waarop naderhand niet meer kan worden teruggekeerd.

Meer en meer wordt de neiging bespeurd om de stad in twee gebieden te verdelen. Terwijl het oude, historische Gent aan zijn lot overgelaten wordt, schijnen al de pogingen zich te verenigen om een zogenaamd aristocratisch gedeelte tot stand te brengen, waar al de inrichtingen verenigd worden van weelde en vermaak, alsook al de monumenten welke aan kunst en wetenschap zijn gewijd. Zo iets nastreven is ondemocratisch, een vernedering voor de misdeelden van het fortuin en werkt nadelig op de volksbeschaving.

De Korenmarkt wordt beschouwd als de grens van het rijke gedeelte en alles wat voorbij deze plaats ligt schijnt gedoemd tot de ondergang.

Terwijl in de stad een geschikte plaats wordt aangewezen om er een feestzaal

op te richten, zorgen de voorstanders van de klassenafzondering er voor, deze te doen verrijzen in het park. Geen enkele geldige reden kunnen zij aanvoeren om het handeldrijvende gedeelte te beroven van de voordelen die uit de nabijheid van een dergelijke inrichting zouden voortvloeien, ook niet waarom de werkende bevolking, die toch ook recht heeft op kunstgenot, zal gedwongen worden het feestlokaal te gaan zoeken op een half uur afstand van het middelpunt van de stad.

Bovendien zou het oprichten van de feestzaal op de Korenmarkt de gelegenheid verschaffen, de vuile, ellendige krotten te doen verdwijnen die nu nog bestaan in de onmiddellijke nabijheid van de Veldstraat, de voornaamste straat van de stad en alzo een einde stellen aan de walgelijke tonelen die daar plaatsgrijpen onder de ogen van de kinderen en onvolwassenen. Het ware de verwezenlijking van een reiniging onder moreel en hygiënisch oogpunt.”

Namens de *Dekenbond*: Cassiers, voorzitter, De Cuyper, hoofdbaljuw.

10 juni 1911

Het paviljoen voor het bestuur, opgericht op het gewezen speelplein van A. A. *La Gantoise*, nadert de voltooiing. Het zal met zijn breed geschaliende daken en grillig gevormde vensters een zeer goede indruk maken. Het moet tegen 1 augustus ter beschikking worden gesteld. De tribune die op het plein stond is weggebroken.

Thans is heel het terrein afgesloten dat tussen de Kortrijksesteenweg, de Oudenaardsesteenweg, de oude spoorbaan Gent - Kortrijk, de Sint-Pieters-Aalststraat, de Zwijnaardsesteenweg en de Musschestraat voor de *Wereldfoor* is bestemd.

Het lief tuintje dat in het midden van die wijk op de Grondwetplaats was aangelegd moet voor de gebouwen verdwijnen. Reeds is het sierlijk ijzeren hek dat er rond stond weggebroken.

De broeikassen waarin de planten en bloemen voor de versiering van de *Wereldfoor* zullen gekweekt worden naderen hun voltooiing.

Tot nu toe was het buizennet van de stedelijke waterleiding maar gelegd tot aan de Guldensporenlaan. Het zal nu verlengd worden tot aan de herberg *De Sterre* en dan langs de Krijgslaan heel het terrein van de tentoonstelling doortrekken, teneinde desnoods elk mogelijk brandgevaar te kunnen bestrijden.

Er wordt wel eens geklaagd dat men nog niet de hand aan het werk slaat voor de oprichting van de gebouwen. De reden is dat de hallen voor de tentoonstelling reeds kant en klaar voorbereid zijn en slechts moeten worden samengesteld. Het *Besturend Comité* heeft namelijk 70 000 m² hallen overgenomen

van de tentoonstelling te Brussel in 1910. Langs die kant zal alles dus snel gereed zijn.

11 juni 1911

Men heeft op en rond de plaats van de *Belvédère* de grootste bomen omgehouden, zodat het oog nu reeds de viaduct kan zien waarlangs bij middel van een aan te leggen laan, de gemeenschap zal verwezenlijkt worden tussen het park en de eigenlijke terreinen van de *Wereldtentoonstelling* naast de Krijgslaan.

14 juni 1911

De drie *Algemene Bestuurders* hebben over het belangrijk vraagstuk van het *Feestpaleis* aan het schepencollege een nota doen toekomen.

Het *Uitvoerend Comité* moet de oprichting onderzoeken van een grote serre en een oranjerie, bestemd voor de hofbouwtentoonstelling en deze van bloemen en planten die een overgrote plaats zullen innemen in onze *Wereldfoor*. Grote zalen met de onmisbare afhankelijkheden moeten daartoe worden uitgerust.

De heer Van de Voorde, hoofdbouwmeester, werd gelast met het opmaken van de plans. Ze werden samen met de maatschappij van de Casino bestudeerd. De plaats die als vanzelf werd aangeduid is het terrein dat vroeger werd gebruikt door de kazerne van de citadel, gelegen in het midden van het park. Wanneer de plans tentoongesteld werden, was men het er in het *Uitvoerend Comité*, de vergadering van de aandeelhouders en bij het publiek volkomen over eens, dit gebouw in duurzame materialen te zien oprichten. Het ontwerp werd in die zin gewijzigd.

Volgens het vertoog spreekt het vanzelf dat de vestingen en kazematten van de citadel van geen nut zijn voor het nieuwe gebouw en moeten afgebroken worden.

Het park kan aldus aanzienlijk worden vergroot en de tuinen die zich tot aan het *Feestpaleis* uitstrekken zullen met de bestaande beplantingen worden verbonden. Het ontwerp beantwoordt aan een wezenlijke behoefte. De stad zal immers grote hulpmiddelen vinden in de verpachting van drinkzalen, spijshuizen en verschillende lokalen aan bijzondere maatschappijen.

16 juni 1911

De stad Brussel heeft aan het gemeentebestuur van Gent laten weten dat zij een paviljoen zal laten bouwen op het terrein van de *Wereldfoor*. Van de stad

Luik wordt hetzelfde verwacht.

17 juni 1911

We weten dat de plaats voor de eerste grote hal reeds is afgebakend. Nu is ook al het nodige ijzer en hout ter plaatse gebracht, zodat men weldra aan de oprichting zal kunnen beginnen.

In dit vooruitzicht heeft men op verschillende plaatsen plankjes geplaatst met het opschrift *Verboden op de werken te gaan*. Ze zijn ongelukkig alleen in het Frans. Zou men er ook geen Vlaamse opschriften kunnen plaatsen of mogen de Vlamingen wel de terreinen betreden?

20 juni 1911

In de zitting van de stedelijke raad deed de heer Coppieters verslag over het *Feestpaleis*. De stad zou voor 500 000 frank tussenkomen bij het gebouw in duurzame materialen. Het overige miljoen zal door de staat en de *Naamloze Maatschappij der Tentoonstelling* worden gewaarborgd. Na de tentoonstelling komt het lokaal de stad Gent toe.

Een lid van de vergadering drukte zijn spijt uit dat er geen Vlaams verslag over deze belangrijke kwestie werd ingediend. De heer Siffer, dienstdoende burgemeester, verhelderde dat het Vlaams verslag gemaakt wordt, maar de tijd hiertoe nog ontbrak. De besluiten werden aangenomen.

21 juni 1911

Het *Comiteit van de Wereldtentoonstelling* heeft de heer Aloïs De Beule, beeldhouwer alhier, in samenwerking met de beeldhouwer Ingels gelast met het vervaardigen van een maquette voor een monumentale groep, die het *Ros Beyaert* moet voorstellen, omgewerkt tot fontein, om geplaatst te worden in de hof aan de hoofdingang van de hallen.

Het ontwerp is zeer gelukkig, zowel van opvatting als van uitvoering. Op een groot rotsblok staat het *Ros Beyaert* in steigerende houding. De groep zal 8 meter hoog zijn en worden uitgevoerd in gebronsde pleisterkalk. De rots welke moet dienen als voetstuk zal komen te staan in het midden van een grote vijver, waaruit allerlei grillige fonteinen zullen ontspruiten.

Geplaatst voor de eerste grote hal van de tentoonstelling zal de groep van de heren De Beule en Ingels stellig een grote indruk maken.

26 juni 1911

Gustaaf Carels, één der voorzitters van het *Uitvoerend Comité der Wereldtentoonstelling*, is zaterdagmiddag 24 juni overleden aan de verwikkeling van een heilkundige operatie.

Het was grotendeels aan hem te danken dat het ontwerp om te Gent een *Wereldfoor* op te richten weldra de algemene instemming en financiële steun vond. Aan de tentoonstelling te Brussel verleende hij zoveel steun en medewerking, dat koning Albert hem eerlang benoemde tot *commandeur in de Leopoldsorde*. De begrafenis heeft plaats op woensdag 28 juni om 11 uur.

27 juni 1911

Behalve de ingangspoort en twee stukken muur wordt de vesting van de citadel afgebroken. Men doet met zoveel kracht de muren springen, dat zaterdagmorgen grote stenen in een zaal van het *Museum van Schone Kunsten* zijn gevlogen. Niet alleen is een gat in het glazen dak gemaakt, de puinen hebben ook een verwarmingstoestel beschadigd en in een groot tafereel van Van Helmont is een scheur. Het is nodig maatregelen te nemen om dit voortaan te voorkomen.

ERIK DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit “De Wereldtentoonstelling van 1913 te Gent (1896-1920)”; 352 pagina’s, oktober 2004, uitgave in eigen beheer.